

רבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל

תולדות חיים

ט"ו ניסן תרנ"א (1891) - נולד בליל הסדר בעיירה זיימל מחוז קובנה שבליטא, לאביו מרן הראי"ה קוק, רב העיירה, ולאמו הרבנית רייזא-רבקה בת הרב צבי יהודה רבינוביץ אחיו התאום של הרב אליהו דוד רבינוביץ תאומים (האדר"ת, חותנו של אביו בזיווג ראשון). נקרא על שם סבו (אבי אמו).

תרנ"ו (1896) - עבר עם משפחתו לבויסק שלייד ריגה שבלטביה, לאחר שאביו התמנה לרב העיר. שם למד תורה מפי אביו וכן אצל הרב ראובן גוטפריד, הרב בנימין מנשה לויין וד"ר משה זיידל. בהנחיית אביו למד גם רוסית בעזרת מורה פרטי (לאחר שנים, בהיותו מבוגר, למד גם גרמנית, אנגלית וצרפתית).

כ"ח אייר תרס"ד (1904) - הגיע עם משפחתו ליפו, לאחר שאביו התמנה לרב של יפו והמושבות (במשך שנים הוא ציין תאריך זה כיום חג). שם למד תורה מפי אביו וסייע לו בעבודתו הציבורית.

באותה העת שהה במקום הרב יעקב משה חרל"פ, מגדולי הרבנים הצעירים של ירושלים, שהחל לדבוק ברב קוק ונהיה תלמיד-חבר שלו. בינו לבין רבנו נוצרו קשרי ידידות שנמשכו שנים רבות.

תרס"ו (1906) - כדי להתמסר ללימוד התורה בלבד, עלה לירושלים בה למד בישיבת 'תורת חיים' בעיר העתיקה (אותה ייסד הרב יצחק וינוגרד "מתמיד"), אחת הישיבות החשובות בארץ. למרות גילו הצעיר, נמנה עם תלמידי השיעור הגבוה שהעביר ראש הישיבה בפועל, הרב זרח עפשטיין. רבו חיבבו מאוד ואף למד איתו ביחידות. לאחר זמן שב ליפו, שם המשיך ללמוד תורה עם אביו וסייע לו בעבודת הרבנות שלו.

תרס"ט (1909) - היה בין היוזמים להקמת ישיבת 'אור זורח' ביפו (היא שכנה מעל תלמוד תורה 'שערי תורה'), שבראשה עמדו אביו והרב זלמן שך.

תר"ע (1910) - החל לעסוק בסידור ובהוצאה לאור של כתבי אביו. באותה שנה ערך את הספר הראשון, 'שבת הארץ-הלכות שביעית', בו השתתף בכתיבת החלק ההלכתי והרעיוני.

תרע"ב (1912) - לאחר שחש שהעזרה לאביו בעיסוקיו הציבוריים מפריעה לו בלימודיו, חזר לירושלים, שם למד בסתר בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה.

תרע"ג (1913) - פרסם את שני מאמריו הראשונים (בעילום שמו) 'התרבות הישראלית ו'על הפרק' בקובץ 'התרבות הישראלית', אותו ערך יחד עם הסופר אלכסנדר זיסקינד רבינוביץ (אז"ר).

אדר תרע"ד (1914) - נסע להלברשטט שבגרמניה. שם לימד קבוצת צעירים גמרא, כוזרי ותנ"ך. את רוב זמנו השקיע בלימוד תורה בהיקף ובעומק רב, יחד עם זאת הרחיב את השכלתו הכללית בלימודים באוניברסיטה כתלמיד שלא מן המניין. היתה זו עבורו תקופה של פריחה, התעלות וגדלות בתורה, והזדמנות טובה להכיר את יהדות גרמניה.

ט' באב תרע"ד (1914) - עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, בה גרמניה נלחמה ברוסיה, נאסר כנתין של מעצמת אויב [רוסיה (כי שם נולד)], לא היה לו דרכון תורכי, והוכנס למעצר בהמלבורג (?). לאחר שבוע שוחרר מהמעצר ושב להלברשטט, שם היה חייב להתייצב אחת ליומיים בבית הפקידות בעיר.

חשון תרע"ה (1914) - לאחר קבלת היתר לעזוב את גרמניה, הצטרף להוריו ששהו בסט-גאלן שבשווייץ (הרב קוק יצא לגרמניה כדי להשתתף בכנסיה הגדולה של אגודת ישראל, גם הוא נעצר מאותה סיבה, אך שוחרר מיד. משם עבר לשווייץ בשל היותה מדינה ניטרלית, לא היתה לו אפשרות לחזור לארץ). היתה זו עבורו תקופת התעלות רוחנית, בה הספיק ללמוד עם אביו מספר פעמים את הש"ס בבלי וירושלמי, רמב"ם טור ועוד. שם הכיר והתיידד עם הרב דוד כהן ('הנזיר'), שהחל באותה העת לדבוק באביו עד שנהיה לתלמידו הגדול, קשרי הידידות ביניהם נמשכו שנים רבות.

תרע"ו (1916) - עבר לעיר נוישאטיל שבשווייץ, שם למד גמרא, שולחן ערוך, ספרי אמונה ומוסר יסודיים ושחיטה. כמו כן למד בעצמו מתמטיקה ברמה גבוהה, פילוסופיה ומדע (גם בגרמנית), וצרפתית בעזרת יהודי שהיה בקיא בה. יחד עם זאת לימד צעירים גמרא, תנ"ך ועברית.

כסלו תרע"ח (1917) - שב לעיר סט-גאלן, עיקר יומו הוקדש ללימוד עצמי. כשעתיים-שלוש ביום לימד את ילדיו של ר' אברהם קמחי שאירח את הוריו בעת שהותם בעיר זו.

לאחר פעילות ענפה, הקים בציריך סניף של תנועת 'דגל ירושלים', אותה הקים אביו באותה שנה, כדי לקרב את גדולי התורה, שלא הצטרפו לתנועה הציונית, לרעיונותיה - להביא את כל חלקי עם ישראל לעסוק בעבודת הקודש של תחיית האומה ובניין ארץ-ישראל.

ה' סיון תרע"ט (1919) - לאחר שסודרו המסמכים המתאימים, הגיע ללונדון, שם אביו שימש כרבה של קהילת 'מחזיקי הדת'.

ג' אלול תרע"ט (1919) - הגיע לירושלים עם הוריו, לאחר שאביו קיבל את הבקשה להתמנות לרבה של ירושלים.

טבת תר"ף (1920) - לאחר שהסיוע לאביו בעבודת הרבנות ובהרחבת תנועת 'דגל ירושלים' הפריע לו להתגדל בתורה, עבר לפתח תקוה, שם לימד בישיבה לצעירים ובבית המדרש למורים שליד תלמוד תורה 'נצח ישראל' שייסד הרב ד"ר משה אוירבך.

באותה שנה יזם את הוצאת המהדורה הראשונה של הספר 'אורות' מאת אביו.

ג' אלול תר"ף (1920) - על פי בקשת אביו, יצא לאירופה כדי להשמיע את דעת אביו בכנס של אגודת ישראל (הוא איחר את מועד האסיפה), ולפעול למען צירוף גדולי ישראל לתנועת 'דגל ירושלים'. בכל מקום הוא התקבל בכבוד ובידידות, הופעותיו השאירו רושם עז. בפגישותיו הרבות עם גדולי הרבנים והאדמו"רים בוינה (שם נפגש בין השאר עם הרבי מצ'רטיקוב והאדמו"ר מהוסיאטין), שוויץ, פולין (שם נפגש עם 'החפץ חיים' והאדמו"ר מגור) וליטא, נוצרו קשרי ידידות והערצה.

תרפ"ב (1922) - משנה זו סייע לאביו במסירות רבה בהשגת כספים רבים עבור רכישת רישיונות עלייה (סרטיפיקטים) משלטון המנדט, לצורך הצלת רבנים, אדמו"רים ובחורי ישיבה, בעיקר מרוסיה וליטא, והעלאתם ארצה (בין ה-3000 שניצלו היו הרב שלמה אלישיב

ונכדו הרב יוסף שלום אלישיב, הרב איסר זלמן מלצר, הרב משה צבי נריה והרב שאול (ישראלי), רבים מהם נהיו לגדולי התורה וראשי הישיבות בארץ ובתפוצות.

כ"ו שבט תרפ"ב (1922) - בעת ביקורו בפולין, נשא לאישה את חוה-לאה בת הרב יהודה לייב הוטנר מחשובי רבני וורשה [היא נפטרה בז' בשבט תש"ד (1944)], מאז הוא לא נשא אישה (לא היו להם ילדים), וחי בגפו בדירה צנועה ברחוב עובדיה 30 בירושלים].

קיץ תרפ"ג (1923) - עם הקמת 'הישיבה המרכזית העולמית' ע"י אביו, נתמנה למנהלה הרוחני והאחראי להדרכה הרוחנית של התלמידים (בעיקר של הצעירים), מידי פעם מילא את מקום גיסו הרב נתן רענן והיה גם מנהלה הכללי. במשך כל השנים הקפיד לתת פעם בשבוע (ביום שלישי) שיעור בתנ"ך בשיטתו המיוחדת - הסתכלות בדברי חז"ל לאורך כל התורה, וכן נתן שיעורים באמונה ויראת ה'.

ח' חשון תרפ"ו (1925) - קיבל סמיכה להוראה מהרב יעקב משה חרל"פ תלמיד-חבר של אביו.

ח' כסלו תרפ"ו (1925) - קיבל מאביו ייפוי כח והרשאה לעסוק בכל ענייני הישיבה.

תרפ"ו (1926) - יצא בשליחות אביו לאוסטריה, פולין ושוויץ, שם פעל למען תנועת 'דגל ירושלים' שנקלעה לקשיים כספיים גדולים, ולגיוס כספים עבור הישיבה.

י"ג כסלו תרפ"ח (1927) - קיבל מאביו כתב מינוי להיות בא כוחו בכל ענייני הישיבה, בצד הרוחני ובצד הגשמי.

תרפ"ח (1928) - על פי בקשתו נתמנה למנהל הכספים של הישיבה.

חיזק את ידי חברי 'גדוד מגיני השפה העברית בארץ-ישראל', שבראשו עמד זאב ז'בוטינסקי, על פועלם הקדוש ומסירות נפשם.

תרצ"א (1931) - יצא בשליחות אביו לפולין, שם פעל למען הישיבה.

ג' אלול תרצ"ה (1935) - עם פטירת אביו, השקיע כ-20 שנה בעריכה כתבי היד הרבים שלו ופרסומם, במקורות ובהערות הרבים שכתב בסוף חלק מהספרים, התגלה כבקיא בכל חדרי התורה. בתחילה פרסם את ספרי ההלכה של אביו [הספר הראשון שראה אור בתרצ"ו (1936)], היה שו"ת משפט כהן], המראים את גדולתו וגאונותו בתורה עם היותו הוגה דעות גדול. יחד עם זאת, היה המנהל הרוחני של הישיבה, לצד ראש הישיבה, הרב יעקב משה חרל"פ, ולימד בה באופן קבוע.

אב תרצ"ז (1937) - הביע התנגדות נמרצת לתוכנית שהציעה הועדה המלכותית הבריטית, 'ועדת פיל', לחלק את ארץ-ישראל בין היהודים והערבים, וליתור על חלקים מהארץ. השתתף במאבק של היישוב בארץ להקמת מדינה יהודית.

אלול ת"ש (1940) - היה שותף יחד עם הדוצנט (פרופ') חיים ליפשיץ בהקמת 'חוג הראי"ה', קבוצת תלמידי חכמים ואישי מדע שהתכנסה ב'בית הרב' (קוק) כדי ללמוד בכתביו.

חשון תש"ח (1947) - כאשר המאבק בין ההגנה לאצ"ל גלש למעשי אלימות קשים, כתב מאמר בשם 'את אחי אנכי מבקש', שהתפרסם בכל העיתונים היומיים בארץ, בו הוא קרא - לכבד איש את דעות רעהו, ולשמור על אחדות המחנה פנימה.

י"ז כסלו תש"ח (1947) - בליל ההצבעה הגורלית באו"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל, לא יצא לחגוג עם כל ההמון ברחובות, אלא ישב בכאב בחדר הלימוד של אביו והתעצב מרה יחד עם הרב יעקב משה חרל"פ על חלוקת הארץ. למחרת השלימו עם החלטת האו"ם ואמרו: "מאת ה' הייתה זאת היא נפלאת בעינינו!".

במלחמת השחרור עודד את תלמידי הישיבה להתגייס להגנה, ובעצמו התנדב ל"משמר העם" - ששמר על הסדר והביטחון באזורים היהודיים בירושלים והגיש עזרה לאוכלוסיה הנצורה בעיר. יחד עם קבוצה מתלמידי הישיבה יצא לבצר את שכונת 'שמואל הנביא'.

כ"ח אייר תש"ח (1948) - פרסם חוברת בשם 'למצות הארץ' בה ביאר את משמעות התקופה והחובה להתגייס לצבא. הוא כתב זאת בתגובה למודעה מסולפת שנתלתה ברחובות ירושלים, בה התפרסמה 'דעת תורה', כביכול, של אביו נגד גיוס בני ישיבות לצבא (הרב קוק כתב זאת בהיותו בבריטניה בשנת תרע"ז (1917), כנגד גיוסם הכפוי של פליטי רוסיה לצבא הבריטי).

ו' אייר תש"ח (1948) - יצא ביום השבת לחפור תעלות ולחזק את הביצורים בשכונת 'תל ארזה', כדי למנוע ממשוריינים של הלגיון הירדני מלחדור לעיר, הוא ראה בכך מלחמת מצווה.

כ"ט ניסן תש"ט (1949) - 15 בחורים מבוגרי ישיבת בני עקיבא בכפר הרואה משבט 'עציון' **[רובם עלו לארץ בעלית הנוער]** בראשות הר"מ שלהם, הרב יעקב כלאב, הגיעו לירושלים מתוך כוונה להקים בה ישיבה חדשה. בשל אילוצים שונים הדבר לא עלה בידם, לכן הם למדו בבוקר במכון 'הרי פישל' ובצהרים ובערב בישיבת 'מרכז הרב'. בשל העזובה ששרה בישיבה ומיעוט התלמידים, הם התלבטו אם להמשיך ללמוד בה. כאשר הדבר נודע לרבנו הוא הציע להם לראות בישיבת 'מרכז הרב' את ישיבתם. מאז הם למדו באולם הגדול של 'בית הרב', וקיבלו ממנו יחס אישי. מגרעין זה התפתחה הישיבה בשנים הבאות.

ה' אייר תש"ט (1949) - בליל יום העצמאות הראשון יצא עם תלמידיו לרחוב ורקד בשמחה גדולה על תקומת המדינה, בה ראה את התגשמות חזון הנביאים ושלב מתקדם בגאולה. כך נהג גם בשנים הבאות, למרות המצב הרוחני הקשה במדינה והיותו כמעט הרב היחיד ברחוב. לאחר שנים הנהיג בישיבה מסיבת הודיה בליל החג, אליה הזמין את ראשי המדינה. במשך שנים נהג בלילה זה לרקוד עם תלמידי הישיבה לבית נשיא המדינה, כדי לבטא את השילוב של תורה וממלכתיות.

ז' כסלו תשי"ב (1951) - עם פטירת ראש ישיבת 'מרכז הרב', הרב יעקב משה חרל"פ, נתמנה לעמוד בראשה. גיסו, הרב שלום נתן רענן, שהיה ר"מ בישיבה ומנהלה, סייע לו בכך. במשך שנים לימד בישיבה באופן יסודי ושיטתי שיעורים באמונה, תנ"ך ופרשת שבוע.

תשי"ד (1954) - הישיבה קיבלה תפנית לאחר שרבנו קיבל לישיבה את בוגרי בני-עקיבא. בתחילה הגיעו תלמידים בודדים, ובסוף שנה זו הצטרפו אליהם קבוצה משבט 'איתנים' של בני-עקיבא (גרעין 'גחלת') שבאו לישיבה במסגרת שנת ישיבה לפי הגיוס לנח"ל. קבוצה זו הפיחה חיים חדשים בישיבה, בעקבותיהם החלו לבוא לישיבה עשרות ומאות מבוגרי הישיבות התיכוניות, ומאז הלכה הישיבה וגדלה והייתה למקום לימוד הולם לנוער הדתי יליד הארץ.

י"ח אייר תשי"ח (1958) - השתתף בחנוכת 'היכל שלמה' בית הרבנות הראשית בירושלים, למרות התנגדות מספר רבנים בציבור החרדי להקמתו, התכבד בקביעת המזוזה (בירך רק ברכת 'שהחיינו').

חשון תשי"ט (1958) - לשאלת ראש ממשלת ישראל, דוד בן-גוריון - מיהו יהודי? - אותה הפנה ל-47 מגדולי האומה בארץ ובתפוצות, השיב נחרצות: "יהודי הוא מי שנולד לאם יהודיה או שנתיידד ע"י בית דין יהודי כשר כהלכה".

ט"ו כסלו תשכ"א (1960) - בנאומו בכנס רבנים גדול שהתכנס בתל-אביב, דרש בתקיפות רבה מהפוליטיקאים שלא יתערבו בענייני הרבנות הראשית [אותה ייסד אביו בשנת תרפ"א (1921)], דבריו עשו רושם עז על כל השומעים.

כ"ו ניסן תשכ"ד (1964) - עודד את תלמידיו להפגין נגד פעילות המיסיון במנזר סנט ג'וזף (שהיה סמוך לשיבה), במשיכת ילדים יהודים משכונות המצוקה. בני השיבות שהפגינו, נעצרו ע"י המשטרה בעוון כניסה בלתי חוקית לחצר המנזר. 94 מהם העדיפו להיכנס לכלא מלשלם את הקנס הכספי שפסק להם בית המשפט. בנאום נרגש בהפגנה גדולה שהתכנסה בחצר 'בית הרב' של ישיבת 'מרכז הרב', הוא שיבח אותם על מסירות הנפש שלהם. הוא בא לבקרם בכלא דמון שעל הר הכרמל (לקראת יום העצמאות הם קיבלו חנינה מהנשיא). בביתו היה מטה המאבק נגד המיסיונרים.

ד' אלול תשכ"ד (1964) - בטקס ממלכתי, בו השתתפו נשיא המדינה והרבנים הראשיים, התקיימה חגיגת חנוכת הבניין החדש של הישיבה בשכונת 'קרית משה'. היה הנואם המרכזי, יחד עם דבריו הנרגשים, התקשה לעזוב את הישיבה הישנה ששכנה בבית אביו.

ח' אלול תשכ"ד (1964) - בנאומו בכנס מחאה גדול, שהתקיים ב'היכל שלמה', בית הרבנות הראשית, בו השתתפו כ-700 מרבני ישראל, גינה בחריפות את עדת 'בני ישראל' על ששרפו בובה בדמות הראשון לציון, הרב יצחק נסים, וחזק את מועצת הרבנות הראשית שלא תסטה מההלכה בנוגע להוראות רישום לנישואין של בני עדה זו.

חשון תשכ"ה (1964) - העביר את הישיבה למשכנה החדש בשכונת 'קרית משה'. הוא מינה רמי"ם חדשים, מספר התלמידים הוכפל והגיע עד לכ-200. החל להעביר שיעור בכל יום בביתו באמונה ומוסר, ובשבת בסעודה שלישית דברי הגות סביב לפרשת השבוע [כעבור שנים הפך שיעור זה, שהתקיים במוצאי שבת, לשיעור מרובה בתלמידים]. רבנו היה מחנך שעסק בטיפוח הפרט, הוא התייחס לכל תלמיד ותלמיד ולכל אדם ואדם באופן פרטני לפי ערכו. הישיבה פרחת תחת הנהגתו, ונהפכה לישיבה המרכזית של הציבור הדתי-לאומי, ואחת החשובות בארץ. הפך לסמכות רוחנית של הציונות הדתית. השפעתו על הציבור הייתה באמצעות מאות התלמידים שהעמיד שתפסו עמדות מרכזיות בישיבות, ברבנות, במוסדות החינוך, בצבא ובאקדמיה. רבים, ביניהם גם ראשי המדינה ושריה, באו לביתו לקבל עצה והדרכה. הדריך בעלי תשובה רבים כיצד למצוא את דרכם ליהדות. כל העת המשיך להוציא לאור את כתבי אביו.

עודד את היוזמה להקים את 'ישיבת ירושלים לצעירים' כדי שתתאים לרוחה של הישיבה הגבוהה. תוכנית הלימודים המיוחדת שנלמדה בה, לימודי קודש ברמה הגבוהה ביותר בתוספת לימודים כללים הכרחיים, הוכנה תוך התייעצות איתו ובהכוונתו.

תשכ"ז (1967) - תמך ביוזמה להקים סניף של הישיבה באבן שמואל. בהכוונתו הוקם במקום כולל, שחבריו יצאו ללמד תורה בישובי האזור את בני העולים מצפון אפריקה שהחלו

להתרחק מהמסורת. כעבור שנים הוקם סניף כזה גם בשכונת 'הדר' בחיפה ובחצור הגלילית.

כסלו תשכ"ז - יצא לאור ספרו הראשון 'לנתיבות ישראל'.

ה' אייר תשכ"ז (1967) - בשיחה המסורתית שלו במסיבת ליל יום העצמאות, הפתיע את שומעיו כאשר צעק בהתרגשות: "איפה חברון שלנו - האנחנו שוכחים את זה? והיכן שכם שלנו... ויריחו שלנו... וכל עבר הירדן - שלנו הוא, כל רגב ורגב!". כעבור 3 שבועות פרצה מלחמת ששת הימים בה הגיע צה"ל לאותם מקומות.

כ"ח אייר תשכ"ז (1967) - רבנו והרב דוד כהן ('הנזיר') זכו להיות האזרחים הראשונים ליד הכותל המערבי ששוחרר ע"י הצנחנים באותה מלחמה. לכלי התקשורת שנכחו במקום אמר נחרצות: "חזרנו לנחלת אבותינו ולא נזוז מכאן!".

י"ד אלול תשכ"ז (1967) - לאחר המלחמה עיקר פעילותו הציבורית היתה למען שלמות הארץ ביחד עם הגדלת התורה. ביום זה פרסם את הכרוז הראשון, בשם 'לא תגורו', בו הוא ביאר את האיסור לתת לגויים חלקים מארץ-ישראל. הכרוז תורגם לאנגלית וערבית והופץ באלפי עותקים בארץ ובכל העולם [הכרוז קוצר ופורסם בשנית בג' בחשון תשכ"ט (1968)].

אייר תשכ"ח (1968) - שלח את תלמידיו להפגין נגד קיום קונצרט בבנייני האומה, בו היו אמורים לנגן את יצירתו של המלחין יוהן סבסטיאן באך המתארת את יסודות הנצרות. התלמידים, שהצליחו להיכנס לאולם גלוי ראש, הפריעו בעת הקונצרט ונאסרו ע"י המשטרה, הם שוחררו מהמעצר לאחר שרבנו בא לבקרום וחתם על ערבות עבורם.

כ"ח אייר תשכ"ח (1968) - על פי פסק הרבנות הראשית - שקבעה את כ"ח באייר כיום הלל והודיה על ההצלה, שחרור הר הבית והכותל המערבי והניצחון הגדול במלחמת ששת הימים - הנהיג בישיבה מסיבת הודיה בליל החג, אליה הוא הזמין את ראשי המדינה, הרבנים הראשיים, רבנים ושרים. לאחר המסיבה התקיים ריקוד עד הכותל המערבי, על פי הוראתו הרוקדים הפסיקו לשיר ליד בית החולים 'שערי צדק' כדי לא להעיר את החולים.

תשל"ל (1970) - הקים את 'מכון הלכה ברורה וברור הלכה' כדי להשלים את המפעל הגדול של אביו, 'בנין התורה לדורות' - כתיבת ההלכה בצמוד לסוגיות הגמרא.

תשל"ב (1972) - עודד את הקמת בית הספר 'נועם' עבור ילדי ישראל שהוריהם רצו לתת לילדיהם חינוך תורני רחב יותר מהמקובל.

שבט תשל"ד (1974) - לאחר שראש הממשלה, גולדה מאיר, הודיעה שהיא מקימה ממשלת מיעוט בתמיכת חברי כנסת ערבים, קרא רבנו לשר הפנים, ד"ר יוסף בורג, ודרש ממנו שהמפד"ל לא תצטרף לממשלתה. חבריה לא נשמעו לו והצטרפו לממשלה (בי"ט בניסן, לאחר פרסום דו"ח הביניים של 'ועדת אגרנט' על מחדלי מלחמת יום הכיפורים, ראש הממשלה התפטרה מתפקידה).

ט"ו בשבט תשל"ד (1974) - לאחר משבר מלחמת יום הכיפורים, התעוררו תלמידיו והקימו את 'גוש אמונים', שפעל להקמת יישובים בשטחי הארץ ששוחררו במלחמת ששת הימים. הוא עודד את תלמידיו בפעילותם זו, מאותה העת הגביר את פעילותו למען שלמות הארץ.

ה' אייר תשל"ד (1974) - הורה לומר בישיבה הלל בברכה בתפילת ליל יום העצמאות וביומו, כפי שפסק הרב הראשי הרב שלמה גורן. [ביום העצמאות הראשון בשנת תש"ט (1949), הוא הנהיג בישיבה לומר הלל ללא ברכה כפסק הרבנות הראשית באותה העת וגם בשנים הבאות].

ט"ו סיון תשל"ד (1974) - השתתף בניסיון ההתנחלות הראשון בשומרון (בחאורה ליד 'מחנה חורון' מדרום לשכם). הוא נטע עץ במקום, וברך 'שהחינו' ו'ברוך מציב גבול אלמנה'. הורה שלא להתעמת עם חיילי צה"ל. אחז בגדר התיל הדוקרני בתקיפות, וסירב להיענות לדרישת אלוף פיקוד המרכז, יונה אפרת, להתפנות. היה האחרון שפונה מהמקום. תקיפות זו וסירובו לקבל את הפשרה שהציע ראש הממשלה, יצחק רבין, לעבור ללינה בלילה באחד ממחנות הצבא הסמוכים, הובילו בסופו של דבר להקמת מפעל ההתיישבות ביהודה ושומרון.

בעקבות המלחמה, צעירים לא דתיים רבים החלו לחפש את זהותם היהודית. רבנו עודד את דב ביגון להקים את 'מכון מאיר', שנועד לחוזרים בתשובה ברוח תורת הרב קוק.

תשל"ז (1977) - עודד את הקמת מטה 'שומר אחי אנכי' שפעל למען יהודי רוסיה, לאחר שהשלטונות נקטו פעולות חריפות נגד ראשי הפעילים למען העלייה לארץ. לאחר פעילות נמרצת חובקת עולם של תלמידי הישיבה, שוחרר אסיר ציון נתן (אנטולי) שרנסקי.

עודד את הקמת תלמוד תורה 'מורשה' עבור הילדים של אברכי הישיבה ובוגריה, ועבור כל מי שהיה מעוניין להשתית את חינוך ילדיו על לימודים תורניים מתוך העמקה ובהיקף רחב כבר בגיל הרך.

כ"ז שבט תשל"ח (1978) - במוצאי שבת לפני השיעור בפרשת השבוע, נפגש בביתו עם ראש הממשלה, מנחם בגין (על פי בקשתו), בשיחה הבהיר לו את חומר האיסור וגודל האסון של נתינת חלק מארץ-ישראל לגויים והגבלת ההתנחלויות ב'תחום מושב'.

אדר א' תשל"ח (1988) - השתתף בהנחת אבן הפינה ליישוב שילה בשומרון.

תשל"ט (1979) - התנגד לחתימה על הסכם השלום עם מצרים, עודד את הקמת 'התנועה לעצירת הנסיגה בסיני'.

תש"ם (1980) - קיבל את 'הפרס לאחדות ישראל' ע"ש השר חיים משה שפירא, על מפעל חייו לשמירת תורת אביו, וחינוך של דורות תלמידים לאהבת התורה, העם והארץ. ואכן, זכה רבנו להעמיד אלפי תלמידים, שבנו את עולם התורה של הציונות הדתית על גווניו השונים בארץ ובתפוצות.

א' כסלו תשמ"א (1980) - לאחר שמצבו הבריאותי התדרדר, עבר ניתוח בו נקטעה רגלו. למרות הכאבים העזים, המשיך להעביר שיעורים בביתו.

כ"ח שבט תשמ"ב (1982) - במוצאי שבת פרשת משפטים העביר את שיעורו האחרון.

י"ד אדר תשמ"ב (1982) - נפטר בגיל 91 שנה. לאחר הלוויה המונית תחת גשם שוטף, בעיצומו של פורים דפרזים, נקבר ליד אביו בהר הזיתים.

